

Опішнянська Мекка

Опішне... Це старовинне козацьке містечко на Полтавщині розляглося на мальовничих пагорбах понад річку Ворсклою. Воно вважається найвищим поселенням Полтавщини — 208 м над рівнем моря. Проте не це є головною причиною Опішного. Містечко являє собою один із найславніших центрів культурної самобутності українців, є всесвітньо відомою столицею українського гончарства. Так, саме всесвітньо відомою, і, на жаль, далеко не всім відомою в нашій країні. Хоча, здається, не побувати там — означає обікрати себе, позбавити неповторної радості від споглядання величі людського духу, величчя творчості, втіленої у глині.

Археологічні знахідки свідчать, що в цій місцині ще до нашої ери існувало кілька городищ. Утім перша письмова згадка про «український Рим», як часто називають селище, датована лише XII століттям.

За радянських часів назву селища було змінено на Опішніа. Однак місцеві жителі ще й досі здебільшого вживають давню етнографічну назву «Опішне», «Опішного» або «Опішнє». Одна з версій походження топоніма — від назви осадової породи «опоки». Саме завдяки їй, мовляв, у селищі розвинувся гончарний промисел. За іншою версією — від слова «опіши-

тися», що означає «зійти з коня, відпочити». Можливо, й обидві правильні. Проте віддамо це на розсуд мовознавцям.

Упродовж трьох останніх тисячоліть на цій території інтенсивно розвивалося гончарство. Наприкінці XIX — початку XX століття в містечку працювало майже 1000 гончарів, вироби яких експортували мало не на всі континенти світу. Опішнянська кераміка стала своєрідним етнічним символом, як нині кажуть, брандом української культури.

У березні 1986 року в Опішні було засновано перший у колишньому СРСР Музей гончарства,

якому 2001 року було надано статус національного. Нині Музей-заповідник володіє найбільшою в Україні колекцією творів народних майстрів-гончарів та художників-керамістів. У ній представлені творчі досягнення митців усіх історико-етнографічних регіонів України, всіх провідних національних шкіл художньої кераміки. Крім головної експозиції, тут є кілька музеїв, присвячених конкретним майстрам або гончарським родинам. Першим 1988 року відкрив двері для відвідувачів Меморіальний музей-садиба Олександри Селюченко. Його відкрили в будинку, де проживала славетна майстриня глиняної іграшки. До речі, подекують, що саме тутешні майстри придумали глиняних баранців та свистунців. Шож, охоче віритись. Адже серед іграшок, створених О. Селюченко, є і кізочки, і рибки, і півники, і коники. Подвір'я, дім, горно майстрині, предмети побуту збереглися та-

кими, якими були за життя Селюченко. В музеї можна оглянути численну колекцію кераміки, декоративних мальовок. Ще більше про опішнянську мальовку можна дізнатися в Меморіальному музеї-садибі родини Пошивайлів. Явдоха та її чоловік Гаврило — одні з найвідоміших творців української кераміки другої половини ХХ століття. Найбільша в країні приватна колекція місцевої кераміки зберігається в Меморіальному музеї-садибі ученого й колекціонера Леоніда Смержа. А ще тут є сорочки, скатерки та рушники, оздоблені опішнянськими жінками різними видами вишивки.

Не можна оминати увагою Музей містечкової родини Кричевських. Це будівля колишнього Опішнянського гончарного показового пункту Полтавського губернського земства, споруджена 1916 року. Василь Кричевський — славетний український архітектор був автором проекту цієї спо-

руди, любив навідуватися до містечка. Саме тут розміщено перший в Україні музей, присвячений творчому доробку великої містечкової династії Кричевських. Враження — неймовірні!

Так, опішнянська кераміка — миски, кухлі, горщики, глечики, макітри, куманці тощо славилися здавна. Але нині в Опішному є ще одна родзинка. Частина експонатів розташовані просто неба. Тут на вас чекає справжній культурний шок у найкращому розумінні. Неочікувано великі монументальні роботи, які утворили колекцію садово-паркової монументальної керамічної скульптури. Розглядати їх можна годинами, це небачене задоволення — оригінальне, незвичні, цікаві. І все це вироби гончарів з різних регіонів країни.

До послуг відвідувачів Музею-заповідника також виставкові зали Центру розвитку духовної культури. Ви маєте унікальну можливість спостерігати за роботою гончаря й малювальниці, ба більше — самі можете сіс-

ти за гончарний круг. Уявляєте, як цікаво і корисно побувати тут дітям.

Окрім музейних експозицій в Опішному можна ознайомитися з унікальними пам'ятками археології: скіфським городищем «Кардашів Вал» (IV—III ст. до н. е.), слов'янським городищем роменської культури (VIII ст.).

Звісно, все це варто побачити на власні очі. А побачивши, поділитися враженнями з друзями, знайомими, захопити їх відвідати цю справжню Мекку України.

На щастя, останнім часом Опішне є місцем паломництва туристів, мандрівників, художників, багатьох іноземних та наших громадян — усіх тих, хто прагне знайти справжню Духовність і Красу, віру в їхню незнищенність. Тих, кому небайдужа наша минувшина, хто прагне пізнати її та й, власне, самих себе. Тож не даремно свого часу, побувавши в Опішному, поетол Польщі в Україні Єжі Бар відверто зізнався: «Я думав, що побачу глину, а побачив народ». І тут, здається, коментарі зайві.

Зоя ЄГОРОВА.